

Vergaderjaar 2023–2024

28 676

NAVO

Nr. 457

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 mei 2024

Op 13 en 14 juni 2024 komen de NAVO-Ministers van Defensie in Brussel bijeen. In deze brief informeer ik uw Kamer over de Nederlandse inzet. Tevens maak ik van de gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren over een aantal andere zaken.

Defence Ministers Meeting (DMM)

De bijeenkomst van de NAVO-Ministers van Defensie staat grotendeels in het teken van de voortzetting van de steun aan Oekraïne en de voortgang van de implementatie van de besluiten die vorig jaar op de NAVO-Top in Vilnius zijn genomen (Kamerstuk 28 676, nr. 440). De *Defence Ministers Meeting* (DMM) is een belangrijke opmaat naar de NAVO-top in Washington op 9–11 juli 2024. Er zijn twee werksessies voorzien, een bijeenkomst van de *NATO-Ukraine Council* (NUC) met aanwezigheid van de Europese Unie en een werksessie over de versterking van de afschrikking en verdediging van het bondgenootschap. De Ministers komen ook bijeen in de *Nuclear Planning Group* (NPG). In de NPG spreken de Ministers van Defensie periodiek over het nucleaire beleid van de NAVO. De Zweedse Minister van Defensie neemt voor het eerst deel aan de DMM als bondgenoot van de NAVO.

Oekraïne (NUC)

Alvorens in te gaan op de NUC tijdens de DMM, maak ik van de gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren over de bijeenkomst van de *Ukraine Defense Contact Group* (UDCG) op 21 mei jl. Oekraïne gaf een update van de situatie aan het front, waarbij de behoefte aan meer luchtverdedigingsmiddelen werd benadrukt. Daarnaast heeft Oekraïne nog steeds een zeer grote behoefte aan artillerie-munitie, gevechtsvoertuigen en systemen voor elektronische oorlogsvoering. Meerdere landen deden nieuwe toezeggingen op het gebied van luchtverdedigingsmiddelen. Nederland kondigde de levering van aanvullende YPR's aan, uitgerust met een Remote Control Weapon Station (RCWS). Eerder

kondigde Nederland al aan dat Nederland meer dan € 450 miljoen bijdraagt aan diverse internationale luchtverdediging- en artilleriemunitie-initiatieven.

Tijdens de NUC-bijeenkomst van de DMM geeft de Oekraïense Minister van Defensie naar verwachting opnieuw een toelichting over de stand van zaken aan het front in Oekraïne. De Ministers spreken over de noodzaak van voortzetting en intensivering van de steun aan Oekraïne, specifiek op het gebied van luchtverdediging en munitie. Ook bespreken ze de niet-letale NAVO steun via het *Ukraine Comprehensive Assistance Package* (UCAP). Aan dit fonds heeft Nederland € 100 mln. bijgedragen, waarvan reeds € 36 mln. is gealloceerd voor brandstof, counter-drone technologie en communicatiesystemen. Ook blikken de Ministers vooruit naar de te bereiken resultaten voor Oekraïne tijdens de NAVO-top in Washington.

Nederland pleit in NAVO-verband voor intensivering van de militaire steun aan Oekraïne, zodat Oekraïne weerstand kan blijven bieden tegen de Russische agressie en op lange termijn een moderne en effectieve krijgsmacht kan opbouwen die in staat is toekomstige dreigingen geloofwaardig af te schrikken. Daarbij is het van belang dat de NAVO naast de huidige steun ook blijft investeren in capaciteitsopbouw om de interoperabiliteit met de NAVO te vergroten en voor te bereiden op toekomstig lidmaatschap van Oekraïne. Deze oproep past binnen de bredere kabinetsinzet om Oekraïne niet alleen op de korte, maar ook op de lange termijn te blijven steunen, zo lang als dat nodig is.

Afschrikking en verdediging

Force Sourcing, capaciteitsdoelstellingen en Defence Investment Pledge (2%)

Tijdens de NAVO top in Vilnius op 11 en 12 juli 2023 namen de bondgenoten een historisch pakket aan, bestaande uit militaire plannen en maatregelen om de bondgenootschappelijke afschrikking en verdediging aanzienlijk te versterken. Tijdens de DMM spreken de Ministers over de voortgang van de implementatie.

Middels de *Force Sourcing* conferenties geven de NAVO bondgenoten aan met welke militaire capaciteiten zij het *NATO New Force Model*¹ kunnen vullen, om zo voldoende eenheden te organiseren om de nieuwe militaire plannen uitvoerbaar te maken. Tijdens de voorgaande DMM op 15 februari 2024 hebben SACEUR en de SG NAVO gedeeld dat met de huidige vulling de plannen uitvoerbaar zijn, maar dat de uitvoering hoge risico's kent. Tijdens de DMM op 13–14 juni zal naar verwachting een nieuwe stand van zaken worden toegelicht door de NAVO. De NAVO-bondgenoten kampen door decennia aan bezuinigingen, ook op het gebied van ondersteuning («*enablement*»). Het reduceren van de risico's vormt een uitdaging en zal tijd, geld en volharding vragen van alle bondgenoten, ook van Nederland. Tijdens de DMM zal ik benadrukken dat de plannen realistisch en op betrouwbare wijze moeten worden gevuld, maar dat zo spoedig mogelijk moet worden toegewerkt naar vermindering van de risico's.

¹ Het NFM is het organisatorische (nieuwe) model waarmee de NAVO eenheden en hoofdkwartieren kan oproepen. Via nieuwe bondgenootschappelijke militaire plannen worden deze hoofdkwartieren en eenheden vervolgens ingezet om op dreigingen te kunnen reageren. Bondgenoten zullen deze eenheden leveren op verschillende niveaus van gereedheid, met wisselende reactietijden van 0 tot maximaal 180 dagen (zie ook Kamerstuk 28 676, nr. 426 van 3 februari 2022).

Tijdens de DMM wordt ook gesproken over de stappen die de NAVO neemt om de nieuwe militaire plannen toekomstbestendig en uitvoerbaar te maken. Daarbij wordt naar verwachting vooruit geblikt naar de nieuwe capaciteitsdoelstellingen, als onderdeel van het *Defence Planning Process* (NDPP). Deze nieuwe capaciteitsdoelstellingen zijn essentieel voor de uitvoering van de nieuwe militaire plannen op langere termijn. Desondanks zullen alle bondgenoten naar verwachting realistisch zijn en aangeven dat het een grote uitdaging zal zijn om aan de nieuwe capaciteitsdoelstellingen te voldoen. In het bijzonder zal aandacht zijn voor de capaciteitsdoelstellingen van de NAVO met betrekking tot *Integrated Air and Missile Defence* (IAMD).

In bovenstaand kader zal opnieuw worden benadrukt dat het voldoen aan de *Defence Investment Pledge* – de besteding van structureel minimaal 2% van het bbp aan Defensie – essentieel is om zowel de korte termijn als lange termijn capaciteitsdoelstellingen van de NAVO te behalen. Het kabinet heeft uw Kamer in de recente brief over de Update van het Nationaal Plan voor de NAVO geïnformeerd over de actuele stand van de defensie-uitgaven (Kamerstuk 28 676, nr. 456 van 15 mei 2024).

Defensie-industrie

In de context van bovenstaande uitdagingen spreken de bondgenoten ook over de noodzaak om de productie binnen de collectieve defensie-industrie op korte, middellange en lange termijn op te schalen. Gelet op de urgentie van de steun aan Oekraïne en het versterken van de bondgenootschappelijke afschrikking en verdediging, is de verwachting dat landen gezamenlijk zullen inzetten op een snellere implementatie van het *Defence Production Action Plan* (DPAP).

Verder bespreken de Ministers het voorstel van een *Defence Industrial Pledge* waarin landen afspraken maken over het versterken van hun nationale defensie-industrie, over initiatieven voor vraagbundeling, innovaties voor eenvoudigere aanschaf van munitie en standaardisatie ten behoeve van de interoperabiliteit. Nederland zal daarbij benadrukken dat samenwerking en coördinatie met de Europese Unie van groot belang is, in lijn met het eerdere non-paper omtrent productiecapaciteit (Kamerstuk, 28 676, nr. 451). Hierbij moet met name de synergie worden gezocht met de *European Defence Industry Strategy* (EDIS) en de voorgestelde verordening *European Defense Industry Program* (EDIP). Het kabinet zal de Kamer begin juni 2024 verder informeren over de Nederlandse inzet om de productie- en leveringszekerheid verder te verhogen.

Overige zaken

MQ-9 Reaper inzet vanuit Roemenië

In het kader van de afschrikking en verdediging van het NAVO-bondgenootschap maak ik van de gelegenheid gebruik om uw Kamer, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken, te informeren dat de inzet van de MQ-9 *Reaper* in Roemenië met een half jaar wordt verlengd tot en met maart 2025, conform nationaal kader zoals toegelicht in de brief Onbemande vliegtuigen (UAV) (Kamerstuk 28 676, nr. 442 van 17 oktober 2023). De besturing van de MQ-9 en het verwerken van de inlichtingenproducten gebeurt vanuit Nederland.

Update trainingen Oekraïne

Zoals eerder aan uw Kamer gemeld (Kamerbrief over de staat van de oorlog, Kamerstuk 21 501-20, nr. 2019 van 23 februari 2024) draagt

Nederland doorlopend bij aan het opleiden van Oekraïense militairen binnen en buiten Nederland. Zoals uw Kamer bekend, maakt Defensie bij de bekendmaking van dergelijke activiteiten een afweging tussen de informatieplicht en de operationele veiligheid. Middels deze brief maak ik van de gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren dat vanaf januari tot en met half mei van dit jaar Defensie een trainingsprogramma voor Oekraïense mariniers in Nederland faciliteerde. In deze periode werden in totaal circa 300 Oekraïense mariniers opgeleid in het uitvoeren van amfibische operaties en optreden in verstedelijkt gebied. De training werd uitgevoerd door het Korps Mariniers en aangevuld met ondersteuning, trainers en tolken van internationale partners. De kosten voor de training komen deels uit de Europese Vredesfaciliteit. De overige kosten worden gedekt uit het Budget Internationale Veiligheid (BIV).

Overname Nederlandse kernwapentaak door de F-35

Het kabinet maakt van de gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren dat de Nederlandse kernwapentaak binnen de NAVO per 1 juni 2024 volledig wordt overgenomen door de *dual-capable* F-35. De afgelopen decennia was één squadron F-16's, gestationeerd op vliegbasis Volkel, belast met de uitvoering van de Nederlandse kernwapentaak. Vliegbasis Volkel blijft de thuisbasis van het squadron F-35's dat de kernwapentaak overneemt. Nederland is de eerste Europese NAVO-bondgenoot met een kernwapentaak die deze transitie naar de F-35 maakt. Eerder heeft Nederland de F-35 al in gebruik genomen voor de conventionele taken.

De transitie van de F-16 naar de F-35 voor de kernwapentaak is jaren geleden in gang gezet. Sinds 2002 (Kamerstuk 26 488, nr. 9, van 13 maart 2022) is door opeenvolgende kabinetten gesteld dat het altijd de bedoeling is geweest dat de F-35 de kernwapentaak van de F-16 overneemt. De afgelopen jaren vond een uitgebreid proces van testen en certificering van de F-35 voor de Nederlandse kernwapentaak plaats.

Met de overname van de kernwapentaak door de F-35 herbevestigt Nederland het langdurig commitment aan de bondgenootschappelijke nucleaire afschrikking. De nucleaire afschrikking van de NAVO is essentieel voor de collectieve veiligheid van het bondgenootschap, en daarmee ook voor de veiligheid van Nederland. Het fundamentele doel van de nucleaire capaciteit van de NAVO is om vrede te bewaren, dwang te voorkomen en agressie af te schrikken.

Rode Zee – Operation Poseidon Archer

Zoals gemeld in de brief inzake de bijdrage aan maritieme veiligheid Rode Zee van 8 maart (Kamerstuk 29 521, nr. 471) draagt Nederland in beginsel tot en met 31 mei 2024 met één stafofficier bij aan *Operation Poseidon Archer* (OPA). De operatie richt zich op het herstellen van de vrije doorvaart en levert een bijdrage aan het verminderen van de militaire capaciteiten van de Houthi's om het internationale scheepvaartverkeer te bedreigen en het ontmoedigen van verdere escalatie, en geeft een noodzakelijk signaal af dat het hinderen van vrije doorvaart niet zonder gevolgen is. Daarnaast geeft Nederland met deelname aan deze coalitie een bijdrage aan bondgenootschappelijke en in het bijzonder Trans-Atlantische solidariteit en versterkt het de informatiepositie van Nederland. Met de bijdrage van één stafofficier heeft Nederland toegang tot waardevolle inlichtingen en informatie uit de regio. Toegang daartoe blijft van belang zolang Zr.Ms. Karel Doorman, als onderdeel van EU-operatie Aspides, actief is in de Rode Zee. Het kabinet heeft om deze redenen besloten om de bijdrage aan OPA te continueren tot en met de

einddatum van de inzet van de Zr.Ms. Karel Doorman (nu voorzien op 9 augustus 2024), op voorwaarde dat de operatie aan de in de eerdere Kamerbrief benoemde bestaande rechtsbasis en voorwaarden blijft voldoen.

In de beantwoording van de feitelijke vragen over de artikel-100 brief maritieme veiligheid inzake inzet van Zr.Ms. Karel Doorman op 23 april jl. is opgenomen dat er vier aanvallen hadden plaatsgevonden vanuit OPA. Op dat moment waren echter al vijf aanvallen uitgevoerd (Kamerstuk 29 521, nr. 480). De Verenigde Staten heeft, buiten coalitieverband om, op eigen initiatief aanvallen uitgevoerd. Alle doelen die zijn aangegrepen hebben een verband met de capaciteiten van de Houthi's die zij inzetten voor hun aanvallen in de Rode Zee en de Golf van Aden.

De Minister van Defensie,
K.H. Ollongren